

БЪЛГАРСКАТА ИНДУСТРИЯ

Всѣки народъ, който се развива нормално, неминуемо стига до необходимостта отъ своя собствена индустрия. Тая необходимостъ е свързана както съ културното въздигане на народа, увеличението и разнообразяването на неговитѣ нужди, тъй и съ неговото умножаване и сгъстяване, отъ което следва обикновено по-голямъ стопанска диференциация.

Зараждането и развитието на индустрията обаче сж въ зависимостъ отъ редъ условия: преди всичко, достатъченъ пазаръ на произвежданитѣ стоки (което пъкъ се обуславя отъ размѣра на консумацията, а последниятъ — отъ броя на населението, отъ степенята на неговата културностъ, отъ неговата заможностъ и платжеспособностъ); по-нататъкъ, отъ възможноститѣ да се набавятъ сурови и спомагателни материали (което се обуславя отъ земедѣлието, скотовѣдството, минното производство въ самата страна, отъ географическото ѝ положение, отъ състоянието на съобщенията ѝ съ останалитѣ страни, както и съобщенията въ самата нея); работната ржка (социалниятъ съставъ на населението); наличностъ на капитали, а сжщо и на лица съ предприемчивостъ, инициатива и способности за индустриална дейностъ.

Нѣкои отъ посоченитѣ условия сж постоянни и не зависи отъ човѣшката воля да се измѣнятъ. Други съ течение на времето могатъ да се измѣнятъ; при тия условия е възможна съзнателната намѣса на човѣка, за да се подтикне и ускори промѣната имъ и да се премахнатъ, или поне отслабятъ, тѣзи тѣхни страни, които сж неблагоприятни за индустриалното развитие. Изразъ на тая съзнателна намѣса е индустриалната политика на държавитѣ.

Стопанската история на всички „индустриални“ народи ни дава примѣри за участието на държавата при създаването на мѣстната индустрия, изразено въ редъ мѣрки да се спъне чуждестранната конкуренция и да се запази мѣстниятъ пазаръ за мѣстното производство.

Днесъ въ свѣта сж се очертали, съ оледъ на народостопанската имъ структура, народи съ силно развита индустрия, народи земедѣлски и народи земедѣлско-индустриални. Това дѣлене обаче изразява само

днешното стопанско състояние на свѣта, което не е вѣчно и което тъкмо следъ войната се намира въ непрекъснатъ процесъ на промѣна, като се забелязва навредъ, у всички изостанали народи, единъ явенъ стремежъ къмъ индустриализиране.

България по своето географическо и климатическо положение е годна за индустриално развитие. Почвата и климатътъ ѝ пъкъ даватъ всички благоприятни условия за едно добро земедѣлие. По исторически причини тя е останала назадъ въ развитието както на индустрията, тъй и на земедѣлието. Днесъ тя минава за земедѣлска страна съ екстензивно земедѣлие. Редомъ съ земедѣлието, обаче, което е главниятъ поминъкъ на народа, расте и се развива една мѣстна индустрия, значението на която въ общото народно стопанство постепенно се увеличава.

Предприемчивостъ и инициатива въ промишленото производство българинътъ е проявилъ твърде отдавна. Въ предѣлитѣ на турската империя българитѣ сж се проявили не само като добри земедѣлци и скотовѣдци, но и като опитни занаятчии. Преди повече отъ сто години въ гр. Сливенъ се слага и началото на българската фабрична промишленостъ, на българската индустрия. Този моментъ съвпада съ епохата на единъ стопански подъемъ въ турската империя и специално въ земитѣ, населявани съ българи, главно около Стара-планина.

Начинанието на българина Добри Желѣзковъ — Фабрикаджията въ 1834 година е феноменално не само като изразъ на предприемчивостта на нашето племе. То е свързано и съ прояви на индустриална политика на турската държава въ ония ранни години, изразена въ съзнателна закрила на зародилото се мѣстно производство на вълнени платове и въ безусловно предпочитане на това производство за държавни доставки.

Имаме още нѣколко подобни инициативи отъ преди освобождението, които говорятъ, че въ оная ранна епоха, при сравнително слабата стопанска диференциация въ предѣлитѣ на турската държава, българинътъ съ своята предприемчивостъ достига до по-висшитѣ форми на стопанската дейностъ: въ 1840 година се открива друга въл-